

Uppföljning av förstelärartjänster

Under våren 2015 gjordes en första uppföljning av införandet av förstelärare i Lerums kommun. 60 förstelärare och rektorer på samtliga skolor som har förstelärare fick svara på frågor om förstelärarens uppdrag, förankring och vilka effekter de kan se så långt. Uppföljningen syftade till att följa upp just införandet av tjänsterna och effekter i ett första steg för att i nästa steg fokusera mer på effekter avseende utveckling av undervisningen och därefter effekter på elevernas måloppfyllelse.

Följande frågor ställdes till förstelärare:

- *Beskriv dina särskilda arbetsuppgifter utifrån uppdraget som förstelärare.*
- *Beskriv vilka effekter du ser att införandet av förstelärare och uppdraget har på utvecklingen av undervisningen och dina kollegors lärande.*
- *Berätta om något som fått särskilt stor positiv effekt utifrån ditt arbete.*
- *Finns det något annat du anser att vi behöver veta gällande införandet av förstelärare?*
- *Bifoga din uppdragsbeskrivning.*

Följande frågor ställdes till rektorer:

- *Beskriv hur du/ni format uppdraget utifrån ert SKA-arbete. Vilka behov identifierade ni?*
- *Beskriv hur ni kommunicerat och förankrat försteläraryppdraget/-en hos övriga lärare.*
- *Beskriv vilken effekt du som rektor ser, att försteläraryppdraget/-en har, på utvecklingen av undervisningen och kollegornas lärande.*
- *Finns det något annat du anser att vi behöver veta gällande införandet av förstelärare?*
- *Bifoga respektive förstelärares uppdragsbeskrivning.*

Resultatet av uppföljningen bygger på chefssvar från 16 skolor samt svar från 50 förstelärare.

Uppdrag och förankring

- *Beskriv hur du/ni format uppdraget utifrån ert SKA-arbete. Vilka behov identifierade ni?*
- *Beskriv hur ni kommunicerat och förankrat försteläraryupdraget/-en hos övriga lärare.*
- *Beskriv dina särskilda arbetsuppgifter utifrån uppdraget som förstelärare.*

Rektorerna beskriver hur uppdragen är formade utifrån det systematiska kvalitetsarbetet och/eller skolans vision. På två skolor saknas skriftliga uppdragsplaner. På den ena av dem beskriver rektor och förstelärare dock uppdraget samstämmigt. På den andra behöver uppdraget formuleras. Samtliga chefer, förutom på en skola, beskriver att uppdragen är förankrade på LSG/VSG och på APT, att de är kommunicerade genom skriftlig information och på olika typer av konferenser och gemensamma möten.

Många förstelärare beskriver sina uppdrag med samma tydlighet som rektorerna. Både i beskrivningen av uppdraget och hur uppdragen utförs i praktiken. Det finns stora variationer mellan olika förstelärare. Flertalet förstelärare har uppdrag inom liknande områden med det finns en stor variation vad gäller de mer konkreta beskrivningarna. Flera uttrycker att de har fått ett uppdrag men är ändå osäkra på vad som förväntas av dem. Uppdragen har olika fokus inom ramen för att utveckla undervisningen, till exempel pedagogiskt ledarskap, BFL, synligt lärande, EL, elevinflytande, IKT, inkludering, läs- och skriv, matematik, No och olika ämnesansvar, ny teknik och samverkan mellan skola och arbetsliv.

I uppdragen ingår att arbeta i olika former av kollegialt lärande, konferenser, kompetensutvecklingsdagar, reflekterande samtal, coachning, handledning och mentorskap. Många förstelärare beskriver också hur de knyter an till teorier och beprövad erfarenhet. Flera förstelärare beskriver också hur de arbetar nära tillsammans med rektor och att skolutvecklingen sker närmre praktiken än tidigare.

Effekter

- *Beskriv vilken effekt du som rektor ser, att försteläraryupdraget/-en har, på utvecklingen av undervisningen och kollegornas lärande.*
- *Beskriv vilka effekter du ser att införandet av förstelärare och uppdraget har på utvecklingen av undervisningen och dina kollegors lärande.*
- *Berätta om något som fått särskilt stor positiv effekt utifrån ditt arbete.*

Många rektorer beskriver att införandet av förstelärrerformen bidrar till att fler lärare är aktiva i det systematiska kvalitetsarbetet. Tillsammans med rektor har förstelärare startat igång processer inom identifierade utvecklingsområden. Rektorerna uppfattar att förstelärarna också bidrar till ett ökat fokus på utveckling av undervisningen vid olika pedagogiska möten och samtal. Kollegiala samtal förs mer utifrån teorier och beprövad erfarenhet och många lärare reflekterar mer både i relation till det och till sin egen undervisning.

Förstelärarna ger en liknande bild och beskriver att fler kollegor är delaktiga och aktiva i utvecklingsarbete och att de pratar mer om lärande i kollegiet, de pedagogiska samtalen har fått en högre nivå och att fler lärare utvecklar sin undervisning. Lärare pratar mer om måluppfyllelse, bedömning och planering. De tydligaste beskrivningarna finns inom ramen för BFL, lässtrategier och läsförståelse samt matematik.

Några skolor beskriver tydligt hur de ser en ökad kompetens genom processinriktad fortbildning. De beskriver hur det har hittat former som bidrar till ett ökat kollegialt lärande och att de har hittat arenor och former för att driva det systematiska kvalitetsarbetet i praktiken. De beskriver att de har nått en tydligare koppling mellan den enskilda pedagogen och skolans övergripande utveckling. Rollerna som förstelärare skapar mandat och det fungerar väl att utnyttja befintliga arenor. Konferenser och andra möten har fokus på kollegialt lärande och på utveckling av undervisningen. Det pågår ett kollegialt lärande på skolan och eleverna ges idag undervisning som bygger mer på forskning och beprövad erfarenhet.

Många svarar att det är för tidigt för att se effekter eller att det är svårt att se vilka effekter som kommer ut av försteläraryppdragen då de måste ses i ett sammanhang av flera insatser.

Slutsatser

Försteläraryppdragen och förstelärarna bidrar till skolutveckling. Det sker utveckling utifrån forskning och beprövad erfarenhet i olika former av kollegialt lärande på skolorna i Lerums kommun. På många skolor har förstelärare nyckelroller i detta arbete. Förstelärare kan med sin roll och det mandat som rollen ger bidra till ett ökat lärande på skolorna och att utveckling av undervisningen sker. Resultaten måste dock ses som en del i flera pågående satsningar men det ges många konkreta beskrivningar av hur förstelärarna i sina uppdrag bidrar till utveckling, vilka kan användas som stöd i fortsatt arbete inom och mellan skolorna.

De skolor där rektor och förstelärare presenterar en samstämmig uppdragsplan med konkreta uppdrag och som kommunicerat uppdragen tydligt och

återkommande med övriga lärare på skolan är också de skolor som beskriver tydligast effekter.

De förstelärare som beskriver störst effekter arbetar i nära samarbete med rektor. De utnyttjar befintliga arenor för det gemensamma arbetet och har någon form av tid för uppdraget. Gemensam tid för skolans förstelärare, på de skolor där det finns fler, kan också ses som en framgångsfaktor.

Försteläraryuppgifterna behöver kommuniceras igen och mer konkret. Dels mellan chefer och förstelärare men framförallt till övriga lärare. Uppgifterna kommunicerades initialt men då de till stora delar formats och formats om under vägen så behöver det göras ytterligare.

Det finns stora variationer mellan skolor och mycket att lära av varandra i arbetet framåt.